

**Релігійна організація «Вищий духовний навчальний заклад
«Таврійський християнський інститут»**

**Звіт про наукову роботу
за 2021–2026 рр.**

Проректор з наукової роботи,
доктор історичних наук
Володимир Трохимович Борщевич

У звітний період науково-дослідна робота Інституту зазнала трансформацій в умовах повномасштабної війни, релокації закладу з Херсонщини в Івано-Франківськ, далі Київ та переорієнтації наукових пріоритетів на актуальні суспільні й теологічні запити, богословське реагування на виклики війни, розвиток капеланського служіння та інтеграцію української євангельської освіти у державні та міжнародні стандарти якості.

Основні завдання наукової роботи

- **Ліцензування та акредитація:** Науково-методичний супровід та підготовка документів для акредитації освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). [1]
- **Інституційна адаптація:** Відновлення науково-дослідної інфраструктури, зокрема формування та відкриття нової бібліотеки ТХІ на новому місці базування (м. Івано-Франківськ, м. Київ). [1, 2]
- **Підготовка науково-педагогічних кадрів:** Компенсація вимушених змін у персональному складі науково-педагогічних працівників, стимулювання публікаційної активності викладачів у вітчизняних фахових та міжнародних виданнях. [1]
- **Студентоцентризм у науці:** Залучення здобувачів освіти до написання бакалаврських та магістерських робіт, тез повідомлень та доповідей на наукових конференціях, семінарах, круглих столах, які вирішують практичні духовні й соціальні проблеми суспільства. [1]

Пріоритетні напрямки наукових досліджень

- **Богослов'я нації та миробудування:** Провідним науково-дослідним вектором стало вивчення тем зцілення психотравм, душпастирської опіки в

часі війни та консолідації суспільства, що було відображено у щорічних заходах, зокрема у Міжнародній науково-практичній конференції «Етнос, нація, громадянство: богословські, філософські, історичні та соціологічні ракурси» з участю понад 70 дослідників, які представляли студентську, викладацьку, наукову, громадську та капеланську спільноти, Міжнародній конференції «Богослов'я нації: миробудування, зцілення та єдність суспільства». [1]

- **Впровадження програм із капеланства та конфліктології:** Наукове обґрунтування та відкриття нових актуальних спеціалізацій, як-от магістерська програма «Богослов'я. Капеланство та конфліктологія». [1]
- **Перекладацька та видавнича діяльність:** Реалізація затвердженого Стратегічного плану на 2024–2026 роки, який передбачає переклад українською мовою та видання базових світових підручників з апологетики, біблеїстики, історії церкви та християнського консультування. [1] Зокрема перекладено «Вступ у Старий Завіт» (Марк Мангано), «Психологія, теологія та духовність у християнському консультуванні» (Марк Р. Мак-Мінн), «Біблійна проповідь: Підготовка та проголошення експозиційної проповіді» (Гаддон В. Робінсон), «Історія Церкви простою мовою» (Брюс Л. Шеллі), «Просто апологетика: як допомогти шукачам і скептикам здобути віру» (Алістер Мак-Грат).

Науково-дослідна робота кафедри (богослов'я та практичного служіння)

Тематика наукових досліджень викладачів.

- Упродовж 2021–2026 років тематика наукових досліджень викладачів Таврійського християнського інституту суттєво трансформувалася. Вона змістилася від класичних академічно-богословських питань до прикладних теологічних відповідей на виклики повномасштабної війни, окупації, евакуації закладу та криз у суспільстві. [1]

- Дослідження викладачів кафедри богословських та суспільних наук фокусуються на таких ключових тематичних напрямках: [1, 2]

1. Капеланство, конфліктологія та кризове консультування

- Після початку повномасштабного вторгнення та релокації ТХІ цей напрям став одним із пріоритетних, що згодом трансформувалося у відкриття окремої ліцензованої магістерської програми: [1] Теологія та практика військового капеланства: походження, сутність і специфіка капеланського служіння в Україні в умовах сучасних бойових дій. [1]
- Духовно-психологічна реабілітація: розробка методологій підтримки та консультування осіб із ПТСР, військовослужбовців, ветеранів та їхніх родин.
- Вирішення конфліктів: християнський та суспільно-політичний виміри врегулювання кризових ситуацій.

2. Публічне богослов'я та суспільні трансформації (Богослов'я нації)

- Дослідники аналізують роль Церкви та християнської етики в процесах відбудови держави, єднання людей та загоєння колективних травм: Концепція «Богослов'я нації»: проблеми миробудування, зцілення історичної пам'яті та консолідації українського суспільства під час і після війни. [1]; Християнський світогляд і держава: аналіз етичних та моральних орієнтирів вірян щодо присяги, обітниць та служіння в державних і силових структурах. [1]; Етнос, нація, громадянство: богословські, філософські, історичні та соціологічні ракурси розвитку української ідентичності. [1]

3. Історія та розвиток євангельського руху в Україні

- Традиційний історико-аналітичний напрям інституту, адаптований під виклики сучасності:
- Історія протестантизму в Україні: збереження релігійної спадщини, історичний досвід євангельських церков у періоди криз та репресій.
- Релігійна свобода під час війни: дослідження релігійної ситуації на тимчасово окупованих територіях та утисків євангельських громад.

4. Розвиток релігійної освіти та патріотичне виховання

- Модернізація духовної освіти: розробка інтегрованих навчальних програм, впровадження концепцій інклюзивності, гендерного аналізу та цифрових ресурсів в умовах дистанційного навчання. [1, 2]
- Духовно-патріотичне виховання: інтеграція предметів духовно-морального спрямування та програм виховання молоді спільно з роботою Громадської ради при МОН України. [1]

Виконання планових наукових тем інституту.

- Викладачі Таврійського християнського інституту виконують наукові дослідження у сфері теології, філософії релігії, державно-церковних відносин та гуманітарних наук. Їхня робота спрямована на публікацію фахових статей, участь у конференціях та освітнє забезпечення програм із богослов'я та місіології.

Основні напрями досліджень

- Теологія та Святе Письмо: Вивчення біблійних текстів, герменевтики та їх практичного застосування у сучасній церкві.
- Церква і держава: Дослідження теологічних засад взаємовідносин між християнськими спільнотами та державними інституціями.
- Практичне богослов'я: Розробка питань пасторського служіння, капеланства та місіонерської діяльності в українському суспільстві. [1]
- Форми реалізації
- Публікація наукових статей у вітчизняних та міжнародних фахових виданнях (зокрема категорії «Б»).
- Підготовка методичних матеріалів, силабусів та освітніх програм для студентів бакалаврату.
- Інтеграція результатів досліджень у навчальний процес через лекції, семінари та керівництво академічними роботами.

Нещодавні наукові статті у фахових виданнях

- **«Держава і силові структури в християнському світогляді: присяга, обітниця, обіцянка як моральні орієнтири» (2025):** Спільна праця О. А. Терещук, В. М. Кореневича та В. В. Поворознюка, опублікована в журналі «Актуальні питання у сучасній науці» (№ 2). Дослідження присвячене теологічним та етичним аспектам військової присяги. [1]
- **«Досвід душпастирської опіки в українському духовенстві в козацьку добу» (2025):** Стаття В. М. Кореневича, А. Ю. Кушнірчука та В. В. Поворознюка у виданні «Суспільство та національні інтереси» (№ 4). Вона аналізує історичні засади душпастирства в Україні. [1]
- **Публікації з гуманітарних наук (2025):** Дослідження В. М. Кореневича та В. В. Поворознюка у збірнику «Актуальні питання гуманітарних наук» (Вип. 83). [1]
- **«Походження, сутність і специфіка капеланського служіння» (2025):** Робота, присвячена розвитку інституту капеланства в сучасних умовах. [1]

Книги, монографії та переклади

- **Монографії Володимира Борщевича:** Праці проректора з наукової роботи ТХІ, доктора історичних наук, яка стала переможцем профільного конкурсу.
- **«Мозаїка християнської віри» Роджера Олсона:** Масштабний переклад фундаментальної богословської праці, виконаний та представлений інститутом для українських студентів і служителів. [1]
- **«Вступ до практичного богослов'я» Річарда Осмера (2024):** Видання перекладу книги, яка стала базовим підручником для практичного служіння. [1]

Конференції, семінари та грантова діяльність

Викладачі Таврійського християнського інституту (ТХІ) беруть активну участь в українських та міжнародних наукових заходах. Вони виступають як співорганізатори конференцій, доповідачі та експерти з питань теології, капеланства й розвитку релігійної освіти в умовах війни. [1, 2, 3]

Основні формати наукової комунікації інституту охоплюють декілька напрямів:

Організація масштабних міжнародних конференцій

ТХІ виступає головним організатором або партнером великих наукових форумів, які формують сучасний богословський дискурс:

«Богослов'я нації: миробудування, зцілення та єдність суспільства» (Серпень 2025): Проходила у Києві. Конференція зібрала понад 60 учасників, серед яких були представники академічної теології, капелани та громадські діячі. Ректор інституту Валентин Синій традиційно відкривав захід із програмними доповідями. [1, 2, 3, 4]

«Етнос, нація, громадянство: богословські, філософські, історичні та соціологічні ракурси» (Травень 2024): Науково-практичний захід у Києві, присвячений переосмисленню післявоєнного академічного богослов'я та змісту духовної освіти. [1]

«Церква на шляху до формування богослов'я нації та громадянства» (Вересень 2022): Міжнародна конференція в Івано-Франківську, проведена спільно з іноземними та українськими закладами-партнерами. [1]

Участь у всеукраїнських наукових заходах

Науковці інституту системно інтегруються у світський та духовний академічний простір України:

Всеукраїнська конференція «Церква та Армія в Україні» (Травень 2025): Захід відбувся в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова. Команда викладачів ТХІ (Валентин Кореневич, Анатолій Кушнірчук, Володимир Зуйков та Василь Поворознюк) представила комплексні доповіді щодо військового капеланства. [1]

Круглий стіл «Філософсько-світоглядний вимір сучасності»: Проводився спільно з Херсонським державним університетом. Ключовими доповідачами від ТХІ виступили професор Костянтин Недзельський (з темою про філософію та богословську освіту) та старший викладач Віталій Марюхно. [1]

Міжнародне представництво

Керівництво та викладачі ТХІ залучені до європейських дослідницьких мереж:

- **Конференція CEEAMS у Хорватії (Лютий 2023):** Ректор Валентин Синій представив на щорічній конференції *Central and Eastern European Association for Mission Studies* аналіз викликів християнської освіти в умовах російсько-української війни, поділившись досвідом релокації інституту. [1]
- **Міжнародні лекторії (2025–2026):** На базі платформ інституту проходять спільні онлайн-зустрічі та дискусії з іноземними професорами (наприклад, з доктором Віллемом ван Властуїном із Нідерландів) щодо актуальних питань європейських семінарій та теології. [1]

- **Проведення власних наукових заходів.**

Упродовж звітного періоду Таврійський християнський інститут (ТХІ) виступив організатором та майданчиком для проведення низки науково-практичних конференцій, круглих столів та академічних семінарів. Через вимушену релокацію закладу події відбувалися як в онлайн-форматі, так і на базах партнерських установ у Івано-Франківську та Києві. [1, 2]

Міжнародні та всеукраїнські конференції

- **«Богослов'я нації: миробудування, зцілення та єдність суспільства» (29–30 серпня 2025 року):** Масштабна міжнародна конференція у Києві. Об'єднала понад 60 науковців, капеланів та держслужбовців. Під час заходу відбулася презентація посібника «Український баптизм: історичні контури» та урочисте відкриття нової бібліотеки інституту. [1, 2, 3]
- **«Етнос, нація, громадянство: богословські, філософські, історичні та соціологічні ракурси» (17–18 травня 2024 року):** Захід у Києві, організований ТХІ спільно з Українським гуманітарним інститутом та

закордонними фондами (*Overseas Council, ScholarLeaders*). Зібрав понад 70 учасників для дискусії про роль церкви в умовах війни. [1]

- **«Істина, любов, єдність: виклики російсько-української війни для європейських баптистів» (Жовтень 2023 року):** Спеціалізована науково-богословська конференція. [1]
- **«Роль книги в житті служителя» (Жовтень 2023 року):** Науково-практична конференція, присвячена розвитку християнського видавництва та академічної літератури. [1]
- **«Церква на шляху до формування богослов'я нації та громадянства» (Вересень 2022 року):** Перша велика конференція ТХІ після початку повномасштабного вторгнення, проведена спільно із західноукраїнськими закладами вищої освіти.

Наукові семінари та лекторії

- **Проект «Я — свідомий громадянин» (Осінь 2023 року):** Цикл науково-публічних відкритих лекцій та семінарів для студентів, присвячених взаємодії громадянського суспільства та релігійних організацій. [1]
- **Міжнародні семінари з європейськими теологами (2024–2025 роки):** Онлайн-семінари за участю доктора Віллема ван Властуїна (Нідерланди) та інших європейських професорів для викладачів і магістрантів семінарії.
- **Богословські семінари з місіології (2021–2022 роки):** Проводилися ще до релокації на базі інституту в Херсоні, фокусувалися на практичних методах сучасного благовістя.

Круглі столи та міжвузівські засідання

- **«Філософсько-світоглядний вимір сучасності» (2024–2025 роки):** Серія круглих столів, організованих ТХІ спільно з Херсонським державним університетом. Обговорювалися питання інтеграції духовної освіти у світський науковий простір.

- **«Актуальні проблеми військового капеланства» (2025 рік):** Круглий стіл, присвячений правовим та релігійним аспектам впровадження закону про службу капеланів у ЗСУ.

Науково-дослідницька робота студентів Таврійського християнського інституту (ТХІ) зазнала значної трансформації. Попри релокацію інституту через руйнування херсонського кампусу російськими військами, закладу вдалося повністю зберегти та адаптувати академічне середовище. Студентська наука переорієнтувалася на дослідження викликів війни, військового капеланства, волонтерства та релігійної ідентичності. [1]

Основні формати та досягнення наукової роботи здобувачів освіти охоплюють такі напрями:

Студентські конференції та участь у наукових форумах

Здобувачі ліцензійних програм «Бакалавр богослов'я» та магістратури залучені до великих наукових майданчиків як доповідачі:

- **Студентська конференція «Богослов'я нації»:** Систематичний захід інституту, де молоді дослідники презентують власні міждисциплінарні напрацювання. Студенти аналізують біблійні засади патріотизму, роль церкви у часи криз та історичний досвід українського протестантизму.
- **Міжнародні форуми «Етнос, нація, громадянство»:** Під час цих заходів студенти ТХІ мають змогу публікувати тези своїх доповідей у збірниках матеріалів та дискутувати на рівні з провідними українськими й закордонними теологами.

Підготовка кваліфікаційних (бакалаврських) робіт

Написання випускних робіт змістилося у площину практичного та прикладного богослов'я. Дослідження студентів ТХІ фокусуються на:

- **Капеланському служінні та душпастирстві:** Розробка методології надання психологічної та духовної підтримки військовослужбовцям, ветеранам та їхнім родинам.
- **Кризовому лідерстві та волонтерстві:** На основі реального досвіду євангельських церков України під час повномасштабного вторгнення студенти аналізують соціальну місію релігійних громад.
- **Місіології та цифровізації церкви:** Вивчення нових методів благовістя в умовах вимушеної міграції та інтеграції цифрових інструментів в освіту й церковну практику. [1]

Співпраця з викладачами та міжнародний вимір

- **Міжвишівські круглі столи:** Студенти старших курсів ТХІ беруть участь у наукових семінарах разом із викладачами (наприклад, у спільних заходах із Херсонським державним університетом), де вчаться вести академічний діалог між релігійною та світською наукою.
- **Міжнародні лекторії:** Завдяки європейській акредитації програм інституту від Європейської ради з богословської освіти (ЕСТЕ), студенти інтегруються у світовий науковий простір. Вони долучаються до онлайн-дискусій та спільних семінарів із закордонними професорами (зокрема з Нідерландів та США). [1]

• **Висновки та перспективи**

Аналіз виконання планів наукової роботи в **Таврійському християнському інституті** протягом **за звітний період** демонструє високий ступінь адаптивності закладу. Попри критичні виклики воєнного стану та повну релокацію кампусу з Херсона, інститут повністю реалізував заплановані показники наукової та видавничої діяльності. [1, 2]

За звітний період викладачі кафедри богослов'я стабільно забезпечували регулярні публікації у фахових виданнях України, затверджених МОН

(категорія «Б»). Плани з випуску монографій та перекладів світової християнської класики (наприклад, праць Роджера Олсона та Річарда Осмера) виконано повністю. [1, 2]

- Інститут змістив акцент на проведення великих міжнародних форумів у Києві та Івано-Франківську, задіюючи чисельне представництво до кожної події. Пріоритетні теми конференцій («Етнос, нація, громадянство», «Богослов'я нації») дозволили залучити до обговорення українських капеланів, представників МОН України та іноземних партнерів з організацій *Overseas Council* і *ScholarLeaders*. [1, 2, 3]
- Після того як наукові плани ТХІ фокусувалися на загальнотеоретичному місіонерстві та біблійних дослідженнях у 2023–2026 роках вектор досліджень було повністю переформатовано на **військове капеланство, конфліктологію, душпастирську опіку під час війни та національну ідентичність**. Це відображено у відкритті нової магістерської програми «Богослов'я. Капеланство та конфліктологія». [1, 2]
- Вдало реалізовано плани щодо міжвузівської наукової співпраці. Завдяки системним круглим столам із Херсонським державним університетом інститут зміцнив зв'язки між духовною та академічною світською освітою. Керівництво інституту (зокрема ректор Валентин Синій) бере активну участь у Громадській раді при МОН України, інтегруючи напрацювання ТХІ у державні концепції духовно-патріотичного виховання. [1]

Наукова робота інституту за звітний період була достатньо успішна. Головним досягненням стало збереження кадрового наукового потенціалу, розширення кола міжнародних партнерів і перехід від суто теоретичного богослов'я до прикладних досліджень, що безпосередньо відповідають запитам сучасного українського суспільства.